

MATERIALNE PRAWO ADMINISTRACYJNE

redakcja naukowa Marcin Miemiec

SERIA AKADEMICKA

WYDANIE **2**

MATERIALNE PRAWO ADMINISTRACYJNE

redakcja naukowa Marcin Miemiec

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

2

Stan prawny na 1 września 2019 r.

Wydawca
Izabella Małecka

Redaktor prowadzący
Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Świerk-Bożek

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Autorzy poszczególnych części:

Jolanta Behr: rozdz. XVI pkt 1–3; rozdz. XVII i XVIII

Maciej Błazewski: rozdz. II pkt 5; rozdz. VII; rozdz. XVI pkt 4–5

Aneta Brzezińska: rozdz. V pkt 6–9 i 11

Dominik Dymitruk: rozdz. XII

Karol Kalinka: rozdz. X

Kamil Stefan Kasina: rozdz. XI

Elżbieta Klat-Górska: rozdz. VIII

Tadeusz Kocowski: rozdz. IX

Małgorzata Kozłowska: rozdz. XIV i XV

Marcin Miemieć: wstęp, rozdz. III

Rafał Mikowski: rozdz. XIII

Marta Pawłowska: rozdz. IV pkt 1–3; rozdz. V pkt 1–5 i 10

Marcin Rostocki: rozdz. IV pkt 4–6; rozdz. VI pkt 5–7

Piotr Schmidt: rozdz. XIX

Aleksandra Szadok-Bratuń: rozdz. I pkt 7

Jakub Wilk: rozdz. I pkt 1–6 i 8; rozdz. II pkt 1–4 i 6; rozdz. VI pkt 1–4

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8160-884-8

2. wydanie

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	23
Wstęp	25
Literatura	33
Rozdział I	
Administracyjne prawo osobowe	35
1. Uwagi ogólne	35
2. Obywatelstwo	35
2.1. Uwagi ogólne	35
2.2. Podstawy prawne	36
2.3. Zakres regulacji	36
2.3.1. Uwaga ogólna	36
2.3.2. Posiadanie obywatelstwa	36
2.3.3. Nabycie obywatelstwa	37
2.3.4. Nabycie obywatelstwa z mocy prawa	37
2.3.5. Nabycie obywatelstwa na wniosek	38
2.3.6. Utrata obywatelstwa	40
2.4. Organy właściwe	40
2.5. Formy prawne działania	41
3. Dokumenty paszportowe	42
3.1. Uwagi ogólne	42
3.2. Podstawy prawne	42
3.3. Zakres regulacji	43
3.3.1. Uwagi ogólne	43
3.3.2. Paszport	45
3.3.3. Paszport tymczasowy	46
3.3.4. Paszporty dyplomatyczne i paszporty służbowe Ministerstwa Spraw Zagranicznych	46
3.4. Organy właściwe	48
3.5. Formy prawne działania	49

4. Dowody osobiste.....	50
4.1. Uwagi ogólne.....	50
4.2. Podstawa prawna.....	50
4.3. Zakres regulacji.....	50
4.4. Organy właściwe.....	51
4.5. Formy prawne działania.....	52
5. Ewidencja ludności.....	52
5.1. Uwagi ogólne.....	52
5.2. Podstawy prawne.....	52
5.3. Zakres regulacji.....	52
5.3.1. Obowiązek meldunkowy.....	52
5.3.2. Rejestr PESEL.....	56
5.4. Organy właściwe.....	57
5.5. Formy prawne działania.....	57
6. Stan cywilny.....	57
6.1. Uwaga ogólna.....	57
6.2. Podstawa prawna.....	58
6.3. Zakres regulacji.....	58
6.3.1. Uwaga ogólna.....	58
6.3.2. Rejestracja urodzeń.....	58
6.3.3. Rejestracja małżeństw.....	59
6.3.4. Rejestracja zgonów.....	60
6.4. Organy właściwe.....	61
6.5. Formy prawne działania.....	62
7. Zawarcie małżeństwa w formie wyznaniowej.....	62
7.1. Uwagi ogólne.....	62
7.2. Podstawy prawne.....	63
7.3. Zakres regulacji.....	64
7.3.1. Przesłanki konstytutywne i współkonstytutywne.....	64
7.3.2. Procedura administracyjnoprawna.....	67
7.4. Organy właściwe.....	71
7.5. Formy prawne działania.....	74
8. Zmiana imienia i nazwiska.....	76
8.1. Uwagi ogólne.....	76
8.2. Podstawy prawne.....	76
8.3. Zakres regulacji.....	77
8.4. Organy właściwe.....	78
8.5. Formy prawne działania.....	78
8.6. Szczególne podstawy zmiany imienia i nazwiska.....	79
8.6.1. Zmiana nazwiska w trybie Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.....	79
8.6.2. Zmiana imienia w trybie Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ...	79

8.6.3. Zmiana imienia dziecka w trybie Prawa o aktach stanu cywilnego	79
Literatura	80

Rozdział II

Administracyjne prawo zbiorowe	83
1. Uwagi ogólne	83
2. Zgromadzenia	83
2.1. Uwagi ogólne.....	83
2.2. Podstawy prawne.....	84
2.3. Zakres regulacji	85
2.3.1. Uwagi ogólne.....	85
2.3.2. Zawiadomienie o zamiarze zorganizowania zgromadzenia	85
2.3.3. Decyzja o zakazie zgromadzenia.....	87
2.3.4. Odbywanie zgromadzeń.....	88
2.4. Organy właściwe.....	89
2.5. Formy prawne działania.....	90
2.6. Przepisy szczególne	91
3. Stowarzyszenia.....	93
3.1. Uwagi ogólne.....	93
3.2. Podstawy prawne.....	94
3.3. Zakres regulacji	95
3.3.1. Uwagi ogólne.....	95
3.3.2. Tworzenie i przystępowanie do stowarzyszeń.....	95
3.3.3. Działalność stowarzyszeń.....	97
3.3.4. Nadzór nad stowarzyszeniami.....	98
3.3.5. Likwidacja stowarzyszeń	98
3.4. Organy właściwe.....	99
3.5. Formy prawne działania.....	99
3.6. Przepisy szczególne	100
4. Partie polityczne	101
4.1. Uwagi ogólne.....	101
4.2. Podstawy prawne.....	102
4.3. Zakres regulacji	103
4.3.1. Tworzenie partii politycznych	103
4.3.2. Członkostwo w partii politycznej.....	104
4.3.3. Działalność partii politycznych	105
4.3.4. Likwidacja partii politycznych	105
4.4. Organy właściwe.....	106
4.5. Formy prawne działania.....	106
4.6. Przepisy szczególne	106
5. Kościoły i związki wyznaniowe	106

5.1. Uwaga ogólna.....	106
5.2. Podstawy prawne.....	107
5.3. Zakres regulacji	108
5.4. Organy właściwe.....	113
5.5. Formy działania.....	113
6. Mniejszości narodowe i etniczne	114
6.1. Uwagi ogólne.....	114
6.2. Podstawy prawne.....	114
6.3. Zakres regulacji	115
6.3.1. Uwagi ogólne.....	115
6.3.2. Uznanie mniejszości narodowych i etnicznych	115
6.3.3. Prawa mniejszości narodowych i etnicznych	116
6.4. Organy właściwe.....	118
6.5. Formy prawne działania.....	119
Literatura	119

Rozdział III

Prawo pomocy społecznej.....	121
1. Uwagi ogólne.....	121
2. Pomoc społeczna	122
2.1. Uwagi ogólne.....	122
2.2. Podstawy prawne.....	123
2.3. Zakres regulacji	124
2.3.1. Uwagi ogólne.....	124
2.3.2. Zakres podmiotowy świadczeń pomocy społecznej	124
2.3.3. Przesłanki uzyskania pomocy społecznej.....	125
2.3.4. Postępowanie w sprawach pomocy społecznej.....	127
2.4. Organy i podmioty właściwe	130
2.4.1. Uwagi ogólne.....	130
2.4.2. Zadania gminy	132
2.4.3. Zadania powiatu	135
2.4.4. Zadania samorządu województwa.....	137
2.4.5. Zadania wojewody.....	137
2.4.6. Zadania ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.....	139
2.4.7. Zadania podmiotów prywatnych	139
2.5. Formy prawne świadczenia pomocy społecznej.....	140
3. Pomoc alimentacyjna.....	148
3.1. Uwagi ogólne.....	148
3.2. Podstawy prawne.....	148
3.3. Zakres regulacji	148
3.4. Organy właściwe.....	153

3.5. Formy prawne działania.....	155
4. Dodatki mieszkaniowe	155
4.1. Uwaga ogólna.....	155
4.2. Podstawa prawna.....	155
4.3. Zakres regulacji	155
4.4. Organy właściwe.....	158
4.5. Formy prawne działania.....	158
Literatura	160

Rozdział IV

Prawo ochrony zdrowia.....	161
1. Działalność lecznicza.....	161
1.1. Uwagi ogólne.....	161
1.2. Podstawy prawne.....	161
1.3. Zakres regulacji	162
1.3.1. Uwagi ogólne.....	162
1.3.2. Rodzaje działalności leczniczej.....	162
1.3.3. Zakres podmiotowy	164
1.4. Podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych.....	164
1.4.1. Uwagi ogólne.....	164
1.4.2. Podmioty lecznicze będące przedsiębiorcami.....	165
1.4.3. Podmioty lecznicze niebędące przedsiębiorcami	166
1.4.4. Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej.....	167
1.4.5. Rejestr podmiotów prowadzących działalność leczniczą.....	168
1.4.6. Organy właściwe	169
1.5. Formy prawne działania.....	169
2. Ubezpieczenia zdrowotne	170
2.1. Uwagi ogólne.....	170
2.2. Podstawy prawne.....	170
2.3. Zakres regulacji	170
2.3.1. Uwagi ogólne.....	170
2.3.2. Ubezpieczeni	171
2.3.3. Składka	172
2.3.4. Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych.....	172
2.3.5. Weryfikacja prawa do świadczeń	174
2.4. Organy właściwe.....	174
2.5. Formy prawne działania.....	175
3. Narodowy Fundusz Zdrowia.....	176
3.1. Podstawy prawne.....	176
3.2. Zakres regulacji	177
3.3. Organy Funduszu	177
3.4. Formy prawne działania.....	180

4. Prawa pacjenta	180
4.1. Uwagi ogólne.....	180
4.2. Podstawy prawne.....	181
4.3. Zakres regulacji	181
4.3.1. Uwagi ogólne.....	181
4.3.2. Prawa pacjenta.....	181
4.3.3. Prawo pacjenta do świadczeń zdrowotnych odpowiadających wymaganiom wiedzy medycznej.....	182
4.3.4. Prawo do przejrzystej, obiektywnej, opartej na kryteriach medycznych procedury ustalającej kolejność dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.....	183
4.3.5. Prawo do informacji o stanie zdrowia.....	184
4.3.6. Prawo do dostatecznie wczesnej informacji o zamiarze odstąpienia przez lekarza od leczenia.....	184
4.3.7. Prawo do tajemnicy informacji związanych ze stanem zdrowia ...	184
4.3.8. Prawo do wyrażania zgody na udzielenie określonych świadczeń zdrowotnych lub odmowy takiej zgody	185
4.3.9. Podmioty obowiązane do przestrzegania praw pacjenta.....	185
4.3.10. Rzecznik Praw Pacjenta.....	186
5. Zawody medyczne	187
5.1. Uwagi ogólne.....	187
5.2. Podstawy prawne.....	187
5.3. Zakres regulacji	188
5.3.1. Wykonywanie zawodu lekarza i lekarza dentystry	188
5.3.2. Prawo do wykonywania zawodu lekarza oraz lekarza dentystry ...	188
5.3.3. Wykonywanie zawodu pielęgniarki i położnej	190
5.3.4. Wykonywanie zawodu ratownika medycznego i ratownika.....	192
5.3.5. Zawód diagnosty laboratoryjnego.....	193
5.3.6. Wykonywanie zawodu felczera.....	194
6. Refundacja leków i świadczenia gwarantowane	194
6.1. Uwagi ogólne.....	194
6.2. Podstawa prawna	195
6.3. Zakres regulacji	195
6.3.1. Koszyk świadczeń gwarantowanych.....	195
6.3.2. Kryteria zakwalifikowania świadczenia opieki zdrowotnej jako świadczenia gwarantowanego	196
6.4. Organy właściwe	197
6.5. Leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne jako świadczenia gwarantowane	198
6.6. Kategorie dostępności refundacyjnej	199
Literatura	199

Rozdział V

Prawo ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego	201
1. Policja administracyjna	201
1.1. Uwagi ogólne.....	201
1.2. Podstawy prawne.....	202
1.3. Zakres regulacji	203
1.4. Organy policji administracyjnej	204
1.5. Formy prawne działania.....	204
2. Policja	205
2.1. Uwagi ogólne.....	205
2.2. Podstawy prawne.....	205
2.3. Zakres regulacji	206
2.4. Organy właściwe	207
2.5. Formy prawne działania.....	208
3. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	210
3.1. Uwagi ogólne.....	210
3.2. Podstawy prawne.....	210
3.3. Zakres regulacji	211
3.4. Organy właściwe.....	212
3.5. Formy prawne działania.....	212
4. Państwowa Straż Pożarna	214
4.1. Podstawy prawne.....	214
4.2. Zakres regulacji	214
4.3. Organy właściwe	215
4.4. Formy prawne działania.....	218
5. Straż Graniczna.....	219
5.1. Uwaga ogólna.....	219
5.2. Podstawy prawne.....	219
5.3. Zakres regulacji	219
5.4. Organy właściwe.....	220
5.5. Formy prawne działania.....	221
6. Straże gminne	222
6.1. Uwagi ogólne.....	222
6.2. Podstawy prawne.....	223
6.3. Zakres regulacji	223
6.4. Organy właściwe.....	226
6.5. Formy prawne działania.....	227
6.6. Wyłączenia i przepisy szczególne.....	228
7. Bezpieczeństwo imprez masowych.....	228
7.1. Uwagi ogólne.....	228
7.2. Podstawy prawne.....	228
7.3. Zakres regulacji	229

7.4. Organy właściwe.....	231
7.5. Formy prawne działania.....	231
8. Stany nadzwyczajne	235
8.1. Uwagi ogólne.....	235
8.2. Stan wojenny	236
8.2.1. Podstawy prawne	236
8.2.2. Zakres regulacji.....	236
8.2.3. Organy właściwe	237
8.2.4. Formy prawne działania	238
8.3. Stan wyjątkowy.....	239
8.3.1. Podstawy prawne	239
8.3.2. Zakres regulacji.....	239
8.3.3. Organy właściwe	240
8.3.4. Formy prawne działania	241
8.4. Stan klęski żywiołowej.....	241
8.4.1. Podstawy prawne	241
8.4.2. Zakres regulacji.....	242
8.4.3. Organy właściwe	244
8.4.4. Formy prawne działania	246
8.5. Wyłączenia i przepisy szczególne.....	247
9. Zarządzanie kryzysowe	248
9.1. Uwagi ogólne.....	248
9.2. Podstawy prawne.....	248
9.3. Zakres regulacji	249
9.4. Organy właściwe.....	249
9.5. Formy prawne działania.....	253
10. Obrona cywilna	253
10.1. Uwagi ogólne	253
10.2. Podstawy prawne	254
10.3. Zakres regulacji.....	254
10.4. Organy właściwe	255
10.5. Formy prawne działania	256
11. Ochrona osób i mienia	257
11.1. Uwagi ogólne	257
11.2. Podstawy prawne	257
11.3. Zakres regulacji.....	257
11.4. Organy właściwe	262
11.5. Formy prawne działania	262
Literatura	265

Rozdział VI

Prawo zagospodarowania przestrzeni	267
1. Uwagi ogólne.....	267
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.....	268
2.1. Uwagi ogólne.....	268
2.2. Podstawy prawne.....	268
2.3. Zakres regulacji	269
2.3.1. Procedura uchwalania studium.....	269
2.3.2. Treść studium	271
2.3.3. Koszty uchwalania studium	273
2.4. Organy właściwe.....	273
2.5. Formy prawne działania.....	273
3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.....	274
3.1. Uwaga ogólna.....	274
3.2. Podstawy prawne.....	274
3.3. Zakres regulacji	274
3.3.1. Procedura uchwalania planu miejscowego	274
3.3.2. Treść planu miejscowego	277
3.3.3. Koszty uchwalenia planu miejscowego.....	279
3.4. Organy właściwe.....	279
3.5. Formy prawne działania.....	280
4. Uchwała wyznaczająca zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń	281
4.1. Uwagi ogólne.....	281
4.2. Podstawy prawne.....	281
4.3. Zakres regulacji	281
4.4. Organy właściwe.....	282
4.5. Formy prawne działania.....	283
5. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa.....	283
5.1. Uwagi ogólne.....	283
5.2. Podstawy prawne.....	283
5.3. Zakres regulacji	284
5.4. Organy właściwe.....	287
5.5. Prawne formy działania.....	288
6. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego kraju.....	288
6.1. Uwagi ogólne.....	288
6.2. Podstawy prawne.....	288
6.3. Zakres regulacji	289
6.4. Organy właściwe.....	289
6.5. Prawne formy działania.....	290

7. Decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu	290
7.1. Uwagi ogólne.....	290
7.2. Podstawy prawne.....	290
7.3. Zakres regulacji	291
7.4. Organy właściwe.....	294
7.5. Formy prawne działania.....	295
Literatura	296

Rozdział VII

Prawo budowlane.....	299
1. Uwagi ogólne.....	299
2. Zasady prawa budowlanego	300
2.1. Uwagi ogólne.....	300
2.2. Zasada wolności budowlanej	300
2.3. Zasada wolności użytkowania obiektu budowlanego.....	301
2.4. Zasada ochrony uzasadnionych interesów osób trzecich.....	301
2.5. Zasada realizacji wymagań prawnych i technicznych	302
3. Budowa obiektu budowlanego.....	302
3.1. Uwagi ogólne.....	302
3.2. Podstawy prawne.....	302
3.3. Zakres regulacji	302
3.4. Organy właściwe.....	304
3.5. Formy prawne działania.....	304
4. Sanacja naruszeń prawa budowlanego	305
4.1. Uwagi ogólne.....	305
4.2. Podstawy prawne.....	305
4.3. Zakres regulacji	306
4.4. Organy właściwe.....	311
4.5. Formy prawne działania.....	311
5. Użytkowanie obiektu budowlanego	311
5.1. Uwagi ogólne.....	311
5.2. Podstawy prawne.....	312
5.3. Zakres regulacji	312
5.4. Organy właściwe.....	313
5.5. Formy prawne działania.....	313
6. Samodzielne funkcje techniczne.....	313
6.1. Uwagi ogólne.....	313
6.2. Podstawy prawne.....	314
6.3. Zakres regulacji	314
6.4. Organy właściwe.....	317
6.5. Formy prawne działania.....	317
Literatura	318

Rozdział VIII

Prawo gospodarowania nieruchomościami.....	319
1. Uwagi ogólne.....	319
2. Ewidencja gruntów i budynków oraz ewidencja miejscowości, ulic i adresów	320
2.1. Uwagi ogólne.....	320
2.2. Podstawy prawne.....	321
2.3. Zakres regulacji	321
2.4. Organy (podmioty) właściwe.....	324
2.5. Formy prawne działania.....	325
2.6. Obowiązek umieszczenia tabliczki z numerem porządkowym	326
2.7. Przepisy szczególne – przykłady.....	327
3. Rejestr zabytków.....	330
3.1. Uwagi ogólne.....	330
3.2. Podstawy prawne.....	330
3.3. Zakres regulacji w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	332
3.4. Organy (podmioty) właściwe.....	334
3.5. Formy prawne działania.....	334
3.6. Przepisy szczególne	336
4. Rozgraniczanie nieruchomości	337
4.1. Uwagi ogólne.....	337
4.2. Podstawy prawne.....	338
4.3. Zakres regulacji	339
4.4. Organy (podmioty) właściwe.....	339
4.5. Formy prawne działania.....	340
4.6. Przepisy szczególne	342
4.7. Rozgraniczenie a wznowienie znaków granicznych	343
4.8. Ustalenie linii brzegu dla cieków naturalnych, jezior oraz innych naturalnych zbiorników wodnych a postępowanie o rozgraniczenie nieruchomości gruntowych	343
4.9. Rozgraniczenie gruntów, które były pokryte wodami przed wykonaniem urządzenia wodnego, od pozostałych gruntów	344
5. Podział geodezyjny nieruchomości	345
5.1. Uwagi ogólne.....	345
5.2. Podstawy prawne.....	347
5.3. Zakres regulacji	347
5.4. Organy (podmioty) właściwe.....	350
5.5. Formy prawne działania.....	351
5.6. Przepisy szczególne – przykłady.....	354
6. Scalanie i podział nieruchomości według ustawy o gospodarce nieruchomościami.....	356

6.1. Uwagi ogólne.....	356
6.2. Podstawy prawne.....	356
6.3. Zakres regulacji	356
6.4. Formy prawne działania.....	357
6.5. Organy właściwe.....	359
6.6. Przepisy szczególne.....	359
7. Wyłączenie gruntu rolnego z produkcji rolnej lub leśnej.....	360
7.1. Uwagi ogólne.....	360
7.2. Podstawy prawne.....	361
7.3. Zakres regulacji	362
7.4. Organy właściwe.....	364
7.5. Formy prawne działania.....	364
7.6. Przepisy szczególne	366
8. Własność wód oraz utrzymanie stanu wody na gruncie.....	367
8.1. Uwagi ogólne.....	367
8.2. Podstawy prawne.....	371
8.3. Zakres regulacji	371
8.4. Organy właściwe.....	374
8.5. Formy prawne działania.....	375
9. Trwały zarząd jako forma władania nieruchomościami z zasobów publicznych.....	377
9.1. Uwagi ogólne.....	377
9.2. Podstawy prawne.....	382
9.3. Zakres regulacji	383
9.4. Organy (podmioty) właściwe.....	386
9.5. Formy prawne działania.....	387
9.6. Przepisy szczególne – przykłady.....	390
10. Reglamentacja nabywania przez cudzoziemców prawa własności nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego	390
10.1. Uwagi ogólne	390
10.2. Podstawy prawne	391
10.3. Zakres regulacji.....	392
10.4. Organy (podmioty) właściwe	396
10.5. Formy prawne działania	396
Literatura	397

Rozdział IX

Prawo działalności gospodarczej	399
1. Gospodarka jako obszar regulacji prawnej	399
1.1. Uwagi ogólne.....	399
1.2. Założenia ustroju gospodarczego w Konstytucji RP	401
1.3. Zasada społecznej gospodarki rynkowej	402

1.4. Zasada wolności działalności gospodarczej	405
1.5. Ograniczenia wolności działalności gospodarczej.....	409
2. Działalność gospodarcza.....	412
2.1. Uwagi ogólne.....	412
2.2. Podstawy prawne.....	413
2.3. Zakres przedmiotowy – pojęcie działalności gospodarczej.....	413
2.3.1. Uwagi ogólne	413
2.3.2. Wyznaczniki działalności gospodarczej	416
2.3.3. Działalność gospodarcza wolna – rejestrowana lub ewidencjonowana (osoby fizyczne).....	422
2.3.4. Działalność gospodarcza regulowana	425
2.3.5. Działalność gospodarcza wykonywana na podstawie koncesji, zezwoleń i licencji	427
2.4. Zakres podmiotowy – przedsiębiorcy	432
2.4.1. Uwagi ogólne	432
2.4.2. Pojęcie przedsiębiorcy	433
2.4.3. Pojęcie przedsiębiorstwa.....	435
2.4.4. Kategorie przedsiębiorców	437
2.4.5. Podstawowe obowiązki przedsiębiorców	440
Literatura	441

Rozdział X

Prawo ochrony konsumenta	443
1. Uwagi ogólne.....	443
2. Podstawy prawne.....	443
3. Zakres regulacji ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów	444
3.1. Uwagi ogólne.....	444
3.2. Definicja konsumenta	445
4. Organy i podmioty właściwe w sprawach ochrony konkurencji i konsumentów	445
4.1. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów	445
4.2. Jednostki samorządu terytorialnego	446
4.3. Organizacje konsumenckie.....	447
4.4. Pozostałe podmioty właściwe.....	448
5. Formy prawne działania.....	448
5.1. Uwaga ogólna.....	448
5.2. Decyzje w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.....	448
5.3. Decyzje w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów	449
5.4. Pozostałe formy prawne działania Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów	449
Literatura	450

Rozdział XI

Prawo drogowe	451
1. Zarządzanie drogami publicznymi.....	451
1.1. Uwaga ogólna.....	451
1.2. Podstawy prawne.....	451
1.3. Zakres regulacji	452
1.3.1. Droga publiczna i jej kategorie.....	452
1.3.2. Zadania zarządcy drogi publicznej.....	453
1.3.3. Zarząd drogi publicznej jako jednostka organizacyjna zarządcy.....	455
1.4. Organy właściwe.....	455
1.5. Formy prawne działania.....	456
2. Zarządzanie ruchem na drogach publicznych	457
2.1. Uwagi ogólne.....	457
2.2. Podstawy prawne.....	457
2.3. Zakres regulacji	457
2.3.1. Pojęcie zarządzania ruchem na drodze	457
2.3.2. Zadania organu zarządzającego ruchem.....	458
2.3.3. Nadzór nad zarządzaniem ruchem.....	458
2.3.4. Projekt organizacji ruchu	459
2.4. Organy właściwe.....	460
2.5. Formy prawne działania.....	461
Literatura	462

Rozdział XII

Prawo ruchu drogowego	463
1. Zagadnienia wstępne i podstawy prawne	463
1.1. Charakterystyka prawa ruchu drogowego.....	463
1.2. Podstawy prawne.....	464
2. Zasady ruchu drogowego	464
2.1. Uwagi ogólne.....	464
2.2. Zasada ostrożności.....	465
2.3. Zasada szczególnej ostrożności.....	465
2.4. Zasada ograniczonego zaufania	466
3. Zadania, organy i podmioty właściwe w sprawach z zakresu ruchu drogowego.....	467
3.1. Zadania samorządu terytorialnego i jego organy właściwe	467
3.2. Organy kontroli ruchu drogowego	469
3.2.1. Policja	469
3.2.2. Organy kontroli ruchu drogowego <i>sensu largo</i>	470
3.2.3. Inspekcja Transportu Drogowego.....	473
4. Osoby uprawnione do kierowania pojazdami	474

4.1. Zakres regulacji	474
4.2. Pojęcie kierowcy	474
4.3. Nabycie uprawnień do kierowania pojazdami.....	475
4.4. Uprawnienia do kierowania pojazdami.....	477
4.5. Okres próbny.....	480
4.6. Administracyjnoprawny nadzór nad kierowcą	481
4.6.1. Uwagi ogólne	481
4.6.2. Skierowanie na kontrolne sprawdzenie kwalifikacji w formie egzaminu państwowego.....	483
4.6.3. Skierowanie na badanie lekarskie	484
4.6.4. Skierowanie na badanie psychologiczne w zakresie psychologii transportu	486
4.6.5. Skierowanie na kurs reedukacyjny w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego	488
4.6.6. Skierowanie na kurs reedukacyjny w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii	488
4.6.7. Zatrzymanie prawa jazdy	489
4.6.8. Cofnięcie uprawnienia do kierowania pojazdami	493
5. Pojazd	495
5.1. Warunki techniczne pojazdu.....	495
5.2. Badania techniczne pojazdu	496
5.3. Dopuszczenie pojazdu do ruchu	497
6. Wyzwania prawa ruchu drogowego – w kierunku autonomicznych pojazdów	500
Literatura	502

Rozdział XIII

Prawo dostępu do broni.....	503
1. Pojęcie broni i amunicji	503
2. Podstawy prawne.....	504
3. Zakres regulacji.....	508
3.1. Zakres przedmiotowy i podmiotowy	508
3.2. Przesłanki wydania pozwolenia na broń	509
3.3. Nabycie broni	511
3.4. Przechowywanie broni	512
3.5. Noszenie i przemieszczanie broni.....	513
3.6. Cofnięcie pozwolenia na broń, odebranie broni, depozyt	513
3.7. Strzelnice	515
4. Organy właściwe i podmioty administrujące.....	515
5. Formy prawne działania.....	517
Literatura	518

Rozdział XIV

Prawo przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	519
1. Podstawy prawne.....	519
2. Zakres regulacji.....	521
3. Organy właściwe.....	528
4. Formy prawne działania organów administracji rządowej.....	529
Literatura	530

Rozdział XV

Prawo dostępu do informacji publicznej.....	531
1. Uwagi ogólne.....	531
2. Podstawy prawne.....	531
3. Zakres regulacji.....	534
4. Organy właściwe.....	541
5. Formy prawne działania.....	542
Literatura	543

Rozdział XVI

Prawo ochrony danych osobowych.....	545
1. Uwagi wstępne.....	545
2. Podstawy prawne.....	546
3. Zakres regulacji.....	547
3.1. Uwagi ogólne.....	547
3.2. Dane osobowe i dane osobowe wrażliwe.....	550
3.3. Przetwarzanie danych osobowych (podmioty, zasady i warunki legalności).....	551
3.4. Prawa osób, których dane dotyczą.....	553
4. Organ właściwy.....	559
5. Formy prawne działania.....	561
Literatura	568

Rozdział XVII

Prawo oświatowe.....	569
1. Uwagi ogólne.....	569
2. Podstawy prawne.....	570
3. Zakres regulacji.....	571
3.1. System oświaty.....	571
3.2. Wychowanie przedszkolne i obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne.....	574
3.3. Prawo do nauki, obowiązek szkolny i obowiązek nauki.....	574

3.4. Ułatwienia w realizacji prawa do nauki oraz obowiązku odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki	576
3.5. Obowiązki rodziców związane z obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym, obowiązkiem szkolnym i obowiązkiem nauki.....	578
3.6. Kontrolowanie i egzekucja spełniania obowiązku odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki.....	578
3.7. Korzystanie z usług jednostek systemu oświaty	580
3.8. Nadzór nad szkołami i placówkami	582
4. Organy i podmioty właściwe	583
5. Formy prawne działania.....	588
Literatura	590

Rozdział XVIII

Prawo działalności kulturalnej	591
1. Organizowanie i prowadzenie działalności kulturalnej.....	591
1.1. Uwagi ogólne.....	591
1.2. Podstawy prawne.....	592
1.3. Zakres regulacji	594
1.3.1. Działalność kulturalna	594
1.3.2. Wspieranie prowadzenia działalności kulturalnej	595
1.3.3. Instytucje kultury, w tym artystyczne.....	596
1.4. Organy i podmioty właściwe	602
1.5. Formy prawne działania.....	604
2. Muzea	605
2.1. Uwagi ogólne.....	605
2.2. Podstawy prawne.....	606
2.3. Zakres regulacji	607
2.3.1. Rodzaje muzeów	607
2.3.2. Tworzenie muzeów	607
2.3.3. Łączenie muzeów.....	610
2.3.4. Likwidacja muzeów.....	610
2.3.5. Korzystanie z usług muzeów.....	611
2.3.6. Muzealia.....	612
2.4. Organy i podmioty właściwe	613
2.5. Formy prawne działania.....	615
3. Biblioteki	616
3.1. Uwagi ogólne.....	616
3.2. Podstawy prawne.....	617
3.3. Zakres regulacji	619

3.3.1. Rodzaje bibliotek i ich zadania	619
3.3.2. Korzystanie z usług bibliotek.....	624
3.4. Organy i podmioty właściwe	625
3.5. Formy prawne działania.....	626
Literatura	627

Rozdział XIX

Prawo ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.....	629
1. Ochrona zabytków	629
1.1. Uwagi ogólne.....	629
1.2. Podstawy prawne.....	630
1.2.1. Konstytucja RP	630
1.2.2. Akty prawa międzynarodowego i europejskiego.....	632
1.2.3. Ustawodawstwo polskie.....	638
1.3. Zakres regulacji	639
1.4. Organy właściwe.....	640
1.4.1. Prezydent RP	640
1.4.2. Minister właściwy do spraw ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego.....	641
1.4.3. Generalny Konserwator Zabytków	642
1.4.4. Wojewódzki konserwator zabytków	643
1.4.5. Organy opiniodawczo-doradcze.....	644
1.4.6. Inne organy systemu ochrony zabytków.....	646
1.5. Formy prawne działania.....	648
1.5.1. Swoiste formy ochrony zabytków.....	648
1.5.2. Nieswoiste formy ochrony zabytków.....	656
2. Opieka nad zabytkami.....	658
Literatura	660
O Autorach.....	663

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1600 ze zm.)
- Konkordat – Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Warszawie 28.07.1993 r. (Dz.U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
- k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 505 ze zm.)
- p.a.s.c. – ustawa z 28.11.2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2224 ze zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1302 ze zm.)
- pr. bud. – ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2019 r. poz. 1186 ze zm.)
- p.r.d. – ustawa z 20.06.1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1990 ze zm.)
- pr. przeds. – ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm.)
- TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47)
- u.c. – ustawa z 12.12.2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2018 r. poz. 2094 ze zm.)
- u.d.p. – ustawa z 21.03.1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 2068 ze zm.)
- u.g.n. – ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2204 ze zm.)

u.k.w.h.	-	ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2018 r. poz. 1916 ze zm.)
u.o.z.o.z.	-	ustawa z 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2067 ze zm.)
u.p.k.k.	-	ustawa z 17.05.1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1347)
u.p.z.p.	-	ustawa z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1945 ze zm.)
u.s.g.	-	ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.)
u.s.p.	-	ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 511 ze zm.)
u.s.w.	-	ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2019 r. poz. 512 ze zm.)

Czasopisma, zbiory orzecznictwa

AUWr	-	Acta Universitatis Wratislaviensis
ONSA	-	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSAiWSA	-	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
ONSA-OZ	-	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach ochrony zabytków
OSN	-	Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNC	-	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNCP	-	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNKW	-	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSP	-	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	-	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	-	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
PiP	-	Państwo i Prawo
Prok. i Pr.	-	Prokuratura i Prawo
PUG	-	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
RPEiS	-	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
ST	-	Samorząd Terytorialny

Inne

CEIDG	-	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
KRS	-	Krajowy Rejestr Sądowy
NFZ	-	Narodowy Fundusz Zdrowia
NSA	-	Naczelny Sąd Administracyjny
SA	-	Sąd Apelacyjny
SN	-	Sąd Najwyższy
TK	-	Trybunał Konstytucyjny
WSA	-	Wojewódzki Sąd Administracyjny

WSTĘP

Administracja publiczna współczesnego państwa prawnego jest złożoną strukturą z uwagi na wielość podmiotów administrujących i charakter więzi, jakie zachodzą między nimi. Takim podmiotem jest państwo posługujące się administracją rządową i administracją państwową usytuowaną poza systemem administracji rządowej (administracja państwowa w ścisłym tego słowa znaczeniu)¹. W zakresie administracji państwowej mieści się także administracja obsługująca władzę ustawodawczą i sądowniczą. Ponadto administrację publiczną wykonują inne podmioty prawnie odrębne od państwa – cywilnoprawnie (majątkowo) lub publicznoprawnie (zadaniowo oraz kompetencyjnie). Są to w szczególności podmioty samorządowe, stanowiące podsystem terenowej administracji publicznej, odrębny ustrojowo od administracji rządowej. W tym podsystemie najważniejszą pozycję zajmują jednostki samorządu terytorialnego. Wyodrębnione i samodzielne prawnie mogą być także niektóre podmioty w strukturze administracji rządowej (np. państwowe szkoły wyższe).

Zadania administracji publicznej mogą być sformułowane jednolicie dla całego państwa lub w sposób zróżnicowany terytorialnie. Jedne cele administracji publicznej mogą być realizowane indywidualnie przez poszczególne jednostki administrujące, podczas gdy realizacja innych celów wymaga aktywności większej liczby jednostek. Harmonijne wykonywanie takich zadań wymaga stosowania działań o charakterze kierowniczym, nadzorczym, koordynacyjnym bądź współdziałania jednostek administrujących.

Administracja publiczna współczesnego państwa działa w prawnie określonych strukturach organizacyjnych, realizuje prawnie (ustawowo) określone cele, w prawnie określonych formach działania, w prawnie określonym toku postępowania i w prawnie określony sposób. Związywanie administracji publicznej prawem wynika z art. 7 Konstytucji RP, według którego organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. W demokratycznym państwie prawnym organy te mogą więc podejmować się wykonywania zadań tylko wtedy, gdy prawo je określa, wyznaczając w taki sposób granice aktywności tych organów. W rezultacie organy władzy publicznej mogą czynić tylko to, na co im prawo zezwala. Podmioty prywatne mogą natomiast czynić nie tylko to, na co im prawo zezwala, ale także to, czego im prawo nie zabrania.

¹ Państwowa Inspekcja Pracy, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji.

Wymagany stopień szczegółowości normy prawnej będącej podstawą zadania administracji i sposobu jego wykonania oraz wymagana ranga normy w systemie źródeł prawa zależą od sfery administracji, której dotyczy określone zadanie. W sferze wewnętrznej wystarczająca jest podstawa ustrojowoprawna. W sferze zewnętrznej, gdy administracja publiczna, wykonując swe zadania, wkracza w prawa i wolności jednostki (obywatela czy człowieka) oraz podmiotów organizacyjnych o podobnej pozycji prawnej, niezbędna jest wyraźna podstawa ustawowa. Jeżeli ingerencja w sferę zewnętrzną jest dokonana w formie indywidualnego aktu administracyjnego, w szczególności decyzji administracyjnej, organ administracji publicznej obowiązany jest wylegitymować się pełną ustawową podstawą prawną, czyli podstawą ustrojowoprawną, proceduralnoprawną oraz materialnoprawną. Ingerencja w sferę zewnętrzną dokonywana przez administrację publiczną w formie aktu normatywnego powszechnie obowiązującego musi mieć natomiast oparcie w szczegółowej ustawowej normie upoważniającej (upoważnieniu ustawowym) do wydania takiego aktu. Jeżeli wykonanie zadania przez administrację publiczną nie odbywa się w formie władczej, na ogół wystarczające jest upoważnienie zawarte w ustawowej normie prawa ustrojowego, np. określającej zadanie podmiotu administracji.

Szczególną cechą wyróżniającą prawa administracyjnego jest jego władczość, sytuująca organ stosujący normy prawa administracyjnego w pozycji nadrzędnej wobec adresata jego działań. Nadrzędność ta wyraża się jednostronnością działań organu stosującego prawo, który w procesie wykładni dokonuje autorytatywnej konkretyzacji normy prawnej w odniesieniu do indywidualnie określonego adresata. Drugą charakterystyczną cechą władczości jest domniemanie prawidłowości (zgodności z prawem) działań administracji publicznej. Wynika z niej, że działania organu administracji publicznej uznawane są dopóty za prawidłowe, dopóki w prawie określonym trybie tego nie zakwestionowano. Trzecią spośród omawianych cech jest kompetencja przymusowego egzekwowania przez administrację publiczną wykonywania jej aktów władczych bez pośrednictwa drogi sądowej.

Prawo administracyjne, tak jak inne gałęzie prawa, dzieli się tradycyjnie na części: ustrojowoprawną, proceduralnoprawną i materialnoprawną.

Przedmiotem administracyjnego prawa ustrojowego jest organizacja i funkcjonowanie administracji publicznej. Prawo to reguluje zatem: tworzenie organów i podmiotów administracji publicznej; wewnętrzną strukturę organizacyjną tych podmiotów oraz strukturę organizacyjną systemu, w którym te podmioty są usytuowane; zakres działania podmiotów administracji publicznej oraz zakres właściwości i kompetencje ich organów; kierowanie i nadzór w systemie administracji publicznej oraz kierowanie wewnątrz podmiotów administracji publicznej².

² W. Dawidowicz, *Zagadnienia ustroju administracji państwowej w Polsce*, Warszawa 1970, s. 27–28.

Normy administracyjnego prawa ustrojowego obowiązują w zasadzie tylko adresatów usytuowanych wewnątrz ram organizacyjnych aparatu administracji publicznej. Normy proceduralnego i materialnego prawa administracyjnego obejmują natomiast ich zakresem obowiązywania zarówno administrację publiczną, jak i podmioty będące adresatami jej działań, usytuowane na zewnątrz administracji.

Przedmiotem prawa administracyjnego proceduralnego jest postępowanie organów administracji publicznej, którego celem jest wydawanie aktów administracyjnych, określających sytuację prawną indywidualnego adresata usytuowanego na zewnątrz struktury organizacyjnej organu, w odniesieniu do jego konkretnej sytuacji, kontrola prawidłowości tych aktów i przymusowe ich wykonywanie. Jeżeli akt administracyjny ma charakter merytoryczny, tzn. rozstrzyga co do istoty konkretną sprawę indywidualnego podmiotu, jest wydawany w formie decyzji administracyjnej (pozwolenia, zezwolenia, nakazu, zakazu, licencji, koncesji). Jeżeli ma inny charakter, wówczas na ogół przybiera formę postanowienia³. Podstawowymi aktami normatywnymi regulującymi ten zakres aktywności administracji publicznej są: Kodeks postępowania administracyjnego⁴ oraz ustawa z 17.06.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁵.

Prawo administracyjne materialne obejmuje natomiast wyodrębnione rzeczowo dziedziny aktywności administracji. Poprzestając na wyborze hasła „ochrona”, można jako przykłady wskazać takie wybrane dziedziny administracyjnej regulacji materialnoprawnej, jak: ochrona baz danych, ochrona danych osobowych, ochrona gruntów rolnych i leśnych, ochrona informacji niejawnych, ochrona osób i mienia, ochrona przeciwpożarowa, ochrona przyrody, ochrona środowiska, ochrona zdrowia, ochrona zdrowia psychicznego, ochrona zwierząt. Część tych dziedzin jest przedmiotem niniejszego podręcznika.

Niektóre normy administracyjnego prawa materialnego regulują uprawnienia i obowiązki jego adresatów w sposób bezpośredni, gdy adresaci znajdują się w sytuacji określonej w normie. Dla konkretyzacji prawa nie jest wtedy konieczny udział organu administracji publicznej. Dokonuje się to bowiem niejako samoistnie. Większość norm materialnego prawa administracyjnego dla uregulowania na ich podstawie praw lub obowiązków ich adresatów wymaga jednak dokonania autorytatywnej konkretyzacji przez właściwy organ administracji publicznej, w formie wymaganej przez prawo, w szczególności w formie decyzji administracyjnej.

³ W sytuacjach prawnie określonych w formie postanowienia może być także wydane rozstrzygnięcie merytoryczne.

⁴ Inne procedury obowiązują w postępowaniach szczególnych, np. karnoskarbowych, podatkowych, celnych, w sprawach nadrzędności i podległości służbowej, konsularnych. Niektóre ustawy zawierają regulacje wyjątkowe, odbiegające od przyjętych w Kodeksie postępowania administracyjnego. Zob. np. B. Adamiak, J. Borkowski, *Postępowanie administracyjne i sądowniczoadministracyjne*, Warszawa 2009, s. 83 i n.

⁵ Dz.U. z 2018 r. poz. 1314 ze zm.

Normy prawa administracyjnego stanowią podstawę stosunków prawnych. Biorąc pod uwagę dokonaną klasyfikację norm tego prawa, można wyróżnić odpowiednio: stosunki ustrojowoprawne, proceduralnoprawne oraz materialnoprawne. Poza podstawą prawną w klasyfikacji stosunków administracyjnoprawnych istotne są także ich elementy składowe, takie jak: podmioty, przedmiot i treść⁶. Przyjmuje się, że elementem najbardziej stabilnym jest przedmiot stosunku administracyjnoprawnego, a najbardziej zmiennym elementem jest treść. Stosunki materialnoprawne mają charakter trwały. Stosunki proceduralnoprawne mają zaś charakter przejściowy. Nie są one samodzielne. Powstają w postępowaniu administracyjnym, którego celem jest ustalenie trwałego stosunku materialnoprawnego. Cechą wspólną obydwu rodzajów stosunków jest wszakże nierównorzędność w relacji strona (adresat aktu administracyjnego) i organ prowadzący postępowanie (wydający akt administracyjny).

Stosunek materialnoprawny można określić jako typowy stosunek administracyjny. Prawa i obowiązki wynikające z takiego stosunku są bowiem najczęściej przedmiotem postępowania administracyjnego, sądownoadministracyjnego i egzekucyjnego. Jego strony, czyli organ administracji publicznej oraz jednostka (inny podmiot prawa o podobnej pozycji prawnej), związane są układem relacji prawnych ukształtowanych na podstawie norm prawa materialnego⁷. W sytuacyjnej konstrukcji stosunku administracyjnoprawnego należy przyjąć, że w ramach tego stosunku, regulowanego normami materialnego prawa administracyjnego, działanie organu ustala elementy sytuacji prawnej adresata (podmiotu administrowanego), jego prawa i obowiązki, a także związane z sytuacją prawną adresata elementy własnej sytuacji prawnej organu.

Przedmiotem niniejszego podręcznika jest administracyjne prawo materialne. Jest to najbardziej obszerna część nie tylko prawa administracyjnego, ale całego systemu prawa obowiązującego w Polsce, zawarta w bardzo licznych ustawach, w jeszcze liczniejszych aktach wykonawczych do ustaw, a także w aktach normatywnych prawa unijnego. Sprawia to, że nie sposób jest nawet ogólnie objąć w ramach jednej publikacji całościowo problematyki tego działu prawa administracyjnego. Dokonano zatem wyboru, skupiając się na obszarach istotnych z punktu widzenia każdej jednostki (człowieka) w jej kontaktach z administracją publiczną czy z punktu widzenia społecznego.

Do jednej z powyższych kategorii zalicza się niewątpliwie administracyjne prawo osobowe, dotyczące każdego człowieka, obejmujące podstawowe regulacje prawne identyfikujące osobę fizyczną i wyznaczające jej status publicznoprawny. Przyjmując takie tradycyjne ujęcie, w podręczniku przedstawiono obywatelstwo jako instytucję

⁶ J. Boć [w:] *Prawo administracyjne*, red. J. Boć, Wrocław 2007, s. 368.

⁷ R. Hauser [w:] *System prawa administracyjnego*, t. 1. *Instytucje prawa administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Warszawa 2010, s. 203 oraz cyt. tam literatura, a w szczególności: F. Longchamps, *O pojęciu stosunku prawnego*, AUWr 1964/19, Prawo XII, s. 45 i n.; W. Dawidowicz, *Kilka refleksji na temat stosunku administracyjnoprawnego Franciszka Longchamps*, AUWr 1972/167, s. 79.

prawną określającą relację między osobą fizyczną a państwem oraz status osoby nieposiadającej obywatelstwa, tj. cudzoziemca. Opisano także regulacje obejmujące dane indywidualizujące osobę fizyczną, czyli imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, numer ewidencyjny oraz stan cywilny, gdzie zwrócono szczególną uwagę na istotną w naszym kręgu cywilizacyjnym instytucję zawarcia małżeństwa cywilnego w formie wyznaniowej. Przedstawiono także kwestie dotyczące obywatelskich praw i obowiązków związanych z posiadaniem dokumentów o charakterze identyfikującym i uprawniającym (dowodu osobistego i paszportu).

Odrębnie ujęto aktywność osób wynikającą z uczestnictwa w zbiorowościach ludzkich, poddaną regulacji administracyjnoprawnej. Chodzi przede wszystkim o aktywność w obszarze wolności zrzeszana się. Prawo administracyjne kategoryzuje bowiem różne rodzaje zrzeszeń oraz przyznaje im szczególną pozycję prawną. Wprowadza także wymogi dotyczące obowiązków rejestracyjnych oraz ustanawia nadzór nad tymi zrzeszeniami. Przedmiotem charakterystyki są podstawowe typy zrzeszeń, czyli zgromadzenia, stowarzyszenia, partie polityczne i związki wyznaniowe. Możliwość wspólnej realizacji praw przez osoby fizyczne nie jest jednak ograniczona do wolności zrzeszania się. Regulacji administracyjnoprawnej poddano także zbiorowości powstające w inny sposób. Przykładem są związki wyznaniowe, mniejszości narodowe i etniczne. Ze względu na to, że zarówno w przypadku zrzeszeń, jak i w przypadku związków wyznaniowych oraz mniejszości narodowych i etnicznych podmiot prawa jest zbiorowy, tę część podręcznika zatytułowano *Administracyjne prawo zbiorowe*.

Mimo wzrostu zamożności społeczeństwa ciągle aktualnym i ważnym zadaniem administracji publicznej pozostaje wspieranie osób i rodzin, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb. Jest to przedmiot ustawowej regulacji prawa pomocy społecznej, a także ustawowych regulacji szczególnych, obejmujących pomoc alimentacyjną oraz pomoc w postaci dodatków mieszkaniowych. Należałoby jeszcze wskazać problematykę wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Została ona wszakże wyłączona do odrębnej obszernej regulacji ustawowej, ściśle powiązanej z prawem rodzinnym i opiekuńczym. Pozostaje jeszcze ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, bardziej znana jako „ustawa 500 plus”. Nie jest to jednak regulacja z zakresu pomocy społecznej, lecz polityki społecznej, z uwagi na jej powszechność, niezależnienie jej świadczenia od sytuacji ekonomicznej beneficjentów, mająca głównie na celu zwiększenie dzietności społeczeństwa. Z tych względów problematyka ta pozostała poza zakresem podręcznika.

Każdego człowieka dotyczy administracja ochrony zdrowia, której poświęcona jest kolejna część opracowania. Obejmuje ona takie kwestie, jak: regulacja prawna działalności leczniczej i zawodów medycznych, ubezpieczenia zdrowotne, refundacja leków, prawa pacjenta, organizacja i funkcjonowanie NFZ.

Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego jako ważne zadanie administracji publicznej jest także przedmiotem rozważań. Problematykę tę przedstawiono, stosownie do ujęcia regulacji ustawowej, przyjmując jako punkt odniesienia strukturę aparatu administracji publicznej bądź zadania administracji publicznej związane z zapobieganiem i eliminacją określonych zagrożeń bądź ochroną określonych dóbr. W pierwszym zakresie omówiono problematykę Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Państwowej Straży Pożarnej, straży gminnych, Straży Granicznej. W drugim zakresie omówiono problematykę policji administracyjnej, bezpieczeństwa imprez masowych, stanów nadzwyczajnych, zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej oraz ochrony osób i mienia.

Planowanie i organizowanie zagospodarowania przestrzeni, w której żyje człowiek oraz reglamentacja zabudowy tej przestrzeni należy także do istotnych społecznie zadań administracji publicznej. Przesądziło to o umieszczeniu tej problematyki w podręczniku.

Podmioty administracji publicznej gospodarują nieruchomościami służącymi do użytku publicznego. Jako podmiot władczy administracja publiczna wykonuje także zadania wobec nieruchomości stanowiących własność osób prywatnych. Kwestie te są przedmiotem odrębnego rozdziału.

W państwie o gospodarce rynkowej ważne są sprawy zadań administracji publicznej ingerującej w tę gospodarkę. Przedmiotem rozważań są zatem takie zagadnienia, jak swoboda działalności gospodarczej, koncesjonowanie tej działalności i wydawanie zezwoleń w tym zakresie oraz regulowana działalność gospodarcza.

Powyższą problematykę omówiono w pierwszym wydaniu podręcznika. Stan prawny w tym zakresie się zmienił. Można wskazać przykładowo niektóre z tych zmian.

Weszły w życie nowe ustawy z zakresu administracyjnego prawa osobowego, regulujące sprawy dowodów osobistych, ewidencji ludności i aktów stanu cywilnego. W wyniku tego wydawane są dowody osobiste o innych cechach i parametrach niż dotychczasowe. Doszło do informatyzacji ewidencji ludności i akt stanu cywilnego. W administracyjnym prawie zbiorowym zmieniono istotnie Prawo o zgromadzeniach. Wprowadzono nowe zasady organizacji zgromadzeń i nowe ich typy, w szczególności uprzywilejowane zgromadzenia cykliczne. W prawie medycznym poszerzono prawa pacjenta. W regulacji prawnej ochrony osób i mienia przyjęto, że zadania z tego zakresu realizowane przez wewnętrzne służby ochrony lub przedsiębiorców, którzy uzyskali koncesję, wykonują wykwalifikowani pracownicy ochrony. Wymóg posiadania licencji zastąpiono wpisem na listę osób kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej bądź na listę osób kwalifikowanych pracowników zabezpieczenia technicznego. W planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadzono obowiązek audytu krajobrazowego dla obszaru województwa. Poszerzono krąg podmiotów uzgadniających projekt planu za-

gospodarowania przestrzennego. Głównym organem sporządzającym projekt koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju jest nadal minister do spraw rozwoju. Czyni to jednak we współpracy z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa. Wprowadzono regulacje prawne dotyczące tablic i urządzeń reklamowych, umożliwiające radom gmin określenie zasad i warunków ich sytuowania, gabarytów, standardów jakościowych i rodzajów materiałów, z jakich mogą być wykonane. Dopuszczono także możliwość wprowadzenia zakazu ich sytuowania. W wielokrotnie nowelizowanym Prawie budowlanym istotne zmiany wprowadzono w latach 2015–2016. Zmniejszono obowiązki inwestora, który uzyskał prawo rozpoczęcia robót budowlanych na podstawie nieostatecznej decyzji o pozwoleniu na budowę, poszerzono katalog robót budowlanych wymagających tylko zgłoszenia budowy lub niepodlegających reglamentacji. Inwestor uzyskał prawo do złożenia wniosku o wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę do części robót budowlanych, z zasady wykonywanych na podstawie zgłoszenia budowy. Wprowadzono możliwość przeniesienia praw i obowiązków wynikających ze zgłoszenia budowy. Od 1.01.2018 r. obowiązuje nowe Prawo wodne, które przekształciło ustrój administracji gospodarki wodnej przez utworzenie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Gruntownie zmieniono prawo działalności gospodarczej i przedsiębiorcy. Weszła w życie „Konstytucja dla przedsiębiorcy”. Uchwalono pięć nowych ustaw w miejsce dotychczas obowiązującej jednej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Do podręcznika wprowadzono także nową tematykę istotną z punktu widzenia sytuacji prawnej i potrzeb człowieka. Omówiono regulację prawną przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która w jej aspektach organizacyjnych i materialnoprawnych jest częściowo powiązana z prawem pomocy społecznej. Przedstawiono prawo ochrony konsumenta, stykające się z prawem działalności gospodarczej w relacjach przedsiębiorca – konsument. Z postępującą informatyzacją administracji powiązana jest omówiona problematyka dostępu do informacji publicznej i ochrony danych osobowych. Przedmiotem podręcznika są społecznie istotne obszary regulacji prawnej administracji świadczącej i organizującej usługi w dziedzinie oświaty i kultury oraz powiązane z tym prawo ochrony zabytków. Przedstawiono prawną regulację dostępu do broni oraz administracji ruchu drogowego.

Analiza administracyjnego prawa materialnego w jej ścisłym ujęciu obejmuje w istocie regulacje normatywne będące podstawą materialnego stosunku administracyjnoprawnego oraz wynikających z tego praw i obowiązków stron tego stosunku. Z jednej strony jest to zawsze organ administracji publicznej (w jego ujęciu organizacyjnym czy funkcjonalnym), a z drugiej inny podmiot prawa posiadający zdolność do nawiązania takiego stosunku prawnego. Można też przyjąć, że w stosunku administracyjnym materialnoprawnym chodzi o określone zachowanie się organu, z którym przepisy prawa administracyjnego materialnego łączą kompetencję do ustalenia czegoś w sytuacji prawnej podmiotu administrowanego. Norma prawa materialnego wyposaża organ administracji

publicznej w kompetencji do dokonania czynności prawnej, których następstwem będzie powstanie lub aktualizacja obowiązku określonego zachowania się adresata tej normy, nazywanego czasem podmiotem administrowanym. Działanie organu administracji publicznej określa zachowanie się adresata podlegającego tej kompetencji. W stosunku administracyjnoprawnym organ administracji posiada kompetencję do jednostronnego nakładania z urzędu określonych obowiązków na obywatela (jednostkę) lub określania jego uprawnień. W prawnie określonych sytuacjach obywatel może się domagać od organu administracji publicznej podjęcia jednostronnego rozstrzygnięcia dotyczącego jego uprawnień lub obowiązków. Stosunki administracyjne właśnie łączą pewne podmioty z uwagi na to, że strona uprawniona, gdy jest nią administracja publiczna, może skorzystać ze swoich uprawnień w stosunku do innego podmiotu i skonkretyzować autorytatywnie jego prawa lub obowiązki w pewnej dziedzinie, albo gdy jest nią obywatel może wystąpić z żądaniem dokonania takiej konkretyzacji⁸.

Poszczególne rozdziały podręcznika są skupione na problematyce materialnoprawnej w powyższym ścisłym ujęciu, odniesionym do uwarunkowań stosunków materialnoprawnych w dziedzinach aktywności administracji publicznej, objętych zakresem podręcznika, lecz się do niej nie ograniczają. Przedmiotem ustaw z zakresu materialnego prawa administracyjnego, będących podstawą rozważań zawartych w podręczniku, jest także regulacja ustrojowoprawna, obejmująca właściwość organów czy podmiotów (jednostek administracyjnych) wykonujących prawnie określone zadania, procedurę oraz formy prawne wykonywania tych zadań. Uwzględniono te kwestie, przyjmując powtarzalny schemat omawiania poszczególnych zagadnień.

Rozważania są zatem na ogół poprzedzone wprowadzeniem, zawierającym podstawy prawne omawianej problematyki zawarte w Konstytucji, w aktach prawa międzynarodowego oraz unijnego, a także jej ogólną charakterystykę. Następnie w kolejnych częściach omawiane są:

- 1) ustawowe podstawy prawne;
- 2) zakres (przedmiotowy i podmiotowy) regulacji;
- 3) organy (podmioty) właściwe;
- 4) formy prawne działania.

Taki porządek przedstawianej problematyki pozwoli Czytelnikowi na uzyskanie w miarę kompletnego obrazu zakresu omawianej regulacji materialnoprawnej.

Materialne prawo administracyjne skierowane jest do studentów prawa i administracji czy innych kierunków studiów, gdzie wykładane jest prawo administracyjne, do uczestników studiów podyplomowych zgłębiających wiedzę z zakresu tej problematyki oraz

⁸ R. Hauser [w:] *System prawa administracyjnego*, t. 1..., red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, s. 203 i n.

do osób zainteresowanych problematyką prawa administracyjnego – zawodowo czy z uwagi na pełnione funkcje publiczne.

Autorzy będą wdzięczni za wszelkie uwagi, opinie i spostrzeżenia dotyczące materii przedstawionej w niniejszym opracowaniu.

Literatura

- Adamiak B., Borkowski J., *Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne*, Warszawa 2009
- Boć J. [w:] *Prawo administracyjne*, red. J. Boć, Wrocław 2007
- Dawidowicz W., *Kilka refleksji na temat stosunku administracyjnoprawnego Franciszka Longchamps*, AUWr 1972/167
- Dawidowicz W., *Zagadnienia ustroju administracji państwowej w Polsce*, Warszawa 1970
- Hauser R. [w:] *System prawa administracyjnego*, t. 1. *Instytucje prawa administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Warszawa 2010
- Longchamps F., *O pojęciu stosunku prawnego*, AUWr 1964/19, Prawo XII

Rozdział I

ADMINISTRACYJNE PRAWO OSOBOWE

1. Uwagi ogólne

Status osoby fizycznej, w tym jej indywidualizacja, na gruncie prawa administracyjnego kształtowany jest przez instytucje prawne składające się na administracyjne prawo osobowe. W niniejszym rozdziale przedstawiono podstawowe z nich, ograniczając się przy tym do unormowań odnoszących się do obywateli polskich.

2. Obywatelstwo

2.1. Uwagi ogólne

Obywatelstwo jest stosunkiem prawnym łączącym jednostkę (osobę fizyczną) z państwem, polegającym na jej przynależności do tego państwa. Istota obywatelstwa wyraża się w całokształcie wzajemnych praw i obowiązków jednostki oraz państwa wyznaczonych przez obowiązujące normy prawne. Prawo do obywatelstwa zaliczane jest do podstawowych praw człowieka. Zgodnie z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka każdy człowiek ma prawo do posiadania obywatelstwa. Nie wolno nikogo pozbawiać samowolnie obywatelstwa ani nikomu odmawiać prawa do jego zmiany.

Podstawowy sposób nabycia obywatelstwa polskiego przez urodzenie z rodziców będących obywatelami polskimi określa Konstytucja RP, pozostawiając ustawie pozostałe przypadki nabycia obywatelstwa polskiego. Konstytucja RP ustala zasadę względnej niezbywalności obywatelstwa. Jego utrata może nastąpić wyłącznie po zrzeczeniu się przez jednostkę i wyrażeniu zgody na zrzeczenie przez właściwy organ państwa. Nadawanie obywatelstwa i wyrażenie zgody na jego zrzeczenie jest prerogatywą Prezydenta RP.

2.2. Podstawy prawne

Podstawowym aktem normatywnym, którego przedmiotem regulacji jest obywatelstwo, jest ustawa z 2.04.2009 r. o obywatelstwie polskim¹. Szczególne zasady nabycia obywatelstwa polskiego z mocy prawa kształtuje ustawa z 9.11.2000 r. o repatriacji².

Ustawa o obywatelstwie polskim opiera się na zasadach Europejskiej konwencji o obywatelstwie, podpisanej w Strasburgu 6.11.1997 r.³, której Polska jest sygnatariuszem (jednak jeszcze jej nie ratyfikowała). W sprawach obywatelstwa Polska jest obecnie związana Konwencją w sprawie pewnych zagadnień dotyczących kolizji ustaw o obywatelstwie oraz protokołem dotyczącym przypadku bezpieczeństwa, podpisanymi w Hadze 12.04.1930 r.⁴, a także Konwencją o obywatelstwie kobiet zamężnych, otwartej do podpisu w Nowym Jorku 20.02.1957 r.⁵

2.3. Zakres regulacji

2.3.1. Uwaga ogólna

Ustawa o obywatelstwie polskim określa zasady, warunki oraz tryb nabywania i utraty obywatelstwa polskiego, potwierdzania jego posiadania lub utraty, a także właściwość organów państwa w tych sprawach.

2.3.2. Posiadanie obywatelstwa

Podstawową zasadą ustawy o obywatelstwie polskim jest zasada ciągłości obywatelstwa. Po jej wejściu w życie obywatelami polskimi pozostały zatem osoby, które posiadały obywatelstwo polskie na podstawie dotychczasowych przepisów. Drugą zasadą ustawy jest zasada wyłączności obywatelstwa polskiego. Nie oznacza ona zakazu jednoczesnego posiadania obywatelstwa polskiego i obywatelstwa innego państwa. Wynika z niej jedynie niemożność powoływania się ze skutkiem prawnym przez obywatela polskiego wobec władz polskich na posiadane równocześnie obywatelstwo innego państwa i na wynikające z niego prawa i obowiązki. Obywatel polski posiadający równocześnie obywatelstwo innego państwa ma bowiem wobec Polski takie same prawa i obowiązki

¹ Dz.U. z 2018 r. poz. 1829 ze zm.

² Dz.U. z 2018 r. poz. 609 ze zm.

³ <http://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/re/1997c.html>

⁴ Dz.U. z 1937 r. Nr 47, poz. 361 ze sprost.

⁵ Dz.U. z 1959 r. Nr 56, poz. 334.

jak osoba posiadająca wyłącznie obywatelstwo polskie, chyba że ustawa szczególna stanowi inaczej⁶.

2.3.3. Nabycie obywatelstwa

Nabycie obywatelstwa polskiego następuje z mocy prawa albo na wniosek osoby będącej cudzoziemcem przez nadanie, uznanie albo przywrócenie obywatelstwa.

2.3.4. Nabycie obywatelstwa z mocy prawa

Obywatelstwo polskie nabywa się przede wszystkim przez urodzenie. Obowiązującą zasadą nabycia obywatelstwa przez urodzenie jest prawo krwi (*ius sanguinis*). Ustawa precyzuje powołaną regułę konstytucyjną, wskazując, że nabycie obywatelstwa polskiego przez urodzenie następuje, gdy co najmniej jedno z rodziców jest obywatelem polskim. Pomocniczo ma zastosowanie prawo ziemi (*ius soli*). Dotyczy to nabycia obywatelstwa polskiego przez osobę urodzoną na terytorium Polski, której rodzice są nieznanymi, nie posiadają żadnego obywatelstwa lub ich obywatelstwo jest nieokreślone. Zasada ta jest rozszerzana na sytuację znalezienia na terytorium Polski osoby małoletniej nieznanymi rodziców. Z mocy prawa obywatelstwo polskie nabywa także cudzoziemiec, który nie ukończył 16 lat, jeżeli został przysposobiony przez osobę lub osoby posiadające obywatelstwo polskie. W takiej sytuacji uznaje się, że nabycie obywatelstwa nastąpiło z dniem urodzenia.

Nabycie obywatelstwa *ex lege* następuje także przez repatriację. Repatriantem jest osoba, która przybyła do Polski z zamiarem osiedlenia się na stałe na podstawie wizy krajowej wydanej w celu repatriacji. Nabycie obywatelstwa polskiego następuje z dniem przekroczenia polskiej granicy.

Obywatelstwo w tym trybie może zostać przyznane osobie pochodzenia polskiego, za którą uznaje się osobę deklarującą narodowość polską, której co najmniej jedno z rodziców lub dziadków albo dwoje pradiadków było narodowości polskiej (potwierdziło swoją przynależność do Narodu Polskiego, w szczególności przez pielęgnowanie polskich tradycji i zwyczajów) oraz wykaże swój związek z polskością.

Wiza krajowa w celu repatriacji może być wydana osobie polskiego pochodzenia, która przed dniem wejścia w życie ustawy zamieszkiwała na stałe na terytorium Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżańskiej, Republiki Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki

⁶ Art. 30 § 1 pkt 1 ustawy z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2019 r. poz. 825) stanowi, że do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego może być powołana osoba, która posiada wyłącznie obywatelstwo polskie.

Marcin Miemiec – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Uniwersytetu Wrocławskiego, kierownik Zakładu Prawa Administracyjnego na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii UWr; sędzia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu w stanie spoczynku; autor publikacji z zakresu prawa administracyjnego.

Publikacja w przejrzysty sposób przedstawia zaktualizowany stan prawny dotyczący najważniejszych zagadnień administracyjnego prawa materialnego, takich jak: ochrona danych osobowych, dostęp do informacji publicznej, obywatelstwo i status cudzoziemców, związki wyznaniowe, ochrona zdrowia, prawo oświatowe, pomoc społeczna, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, gospodarka gruntami, prawo budowlane czy swoboda działalności gospodarczej.

Podręcznik został skonstruowany według schematu, na który składa się omówienie:

- podstawy prawnej,
- przedmiotowego zakresu regulacji,
- organów właściwych i prawnych form działania w zakresie omawianych zagadnień.

Ułatwia to przyswojenie i zrozumienie analizowanej problematyki oraz porównanie jej z innymi zaprezentowanymi obszarami regulacji prawnej.

Drugie wydanie publikacji zostało rozszerzone m.in. o następujące zagadnienia:

- nowe ustawy z zakresu administracyjnego prawa osobowego, regulujące sprawy dowodów osobistych, z informatyzowania ewidencji ludności i aktów stanu cywilnego;
- zaktualizowane zasady organizacji zgromadzeń, szczególnie uprzywilejowanych zgromadzeń cyklicznych, i ich nowe typy w administracyjnym prawie zbiorowym;
- ochrona osób i mienia, a w tym zadania realizowane przez wewnętrzne służby ochrony lub przedsiębiorców posiadających koncesję;
- regulacja prawna przeciwdziałania przemocy w rodzinie, powiązana z prawem pomocy społecznej;
- zmiany dotyczące ochrony konsumenta oraz poszerzonych praw pacjenta w prawie medycznym;
- regulacje prawne dostępu do broni oraz dotyczące dróg publicznych i ruchu drogowego.

Opracowanie jest przeznaczone dla studentów prawa i administracji oraz innych kierunków studiów, na których wykładane jest prawo administracyjne, a także dla słuchaczy studiów podyplomowych, osób przygotowujących się do egzaminów na aplikacje prawnicze oraz wszystkich zainteresowanych problematyką prawa administracyjnego.

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8160-884-8

